

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П.ДРАГОМАНОВА**

Іванова Любов Іванівна

УУДК 372.879

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ
З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор **Сущенко Людмила Петрівна**, Інститут фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, завідувач кафедри фізичної реабілітації.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент **Горашук Валерій Павлович**, Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри фізичної реабілітації і валеології;
кандидат педагогічних наук, доцент **Карпюк Роман Петрович**, Луцький інститут розвитку людини Університету “Україна”, ректор інституту.

Провідна установа: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра педагогіки, Міністерство науки і освіти України, м. Вінниця.

Захист відбудеться “15” березня 2007 року о 16.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова (01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розісланий “13” лютого 2007 року.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

О.Г. Ярошенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах соціально-економічних перетворень в Україні здоров'я української нації належить до рангу пріоритетних ідеалів і національних інтересів. Саме тому з позицій сьогодення набуває особливої уваги й потребує вирішення проблема якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури як фахівців, спроможних здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу у нових умовах із урахуванням здоров'язберігаючих технологій. Концептуальні положення щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури визначено у Законах України “Про фізичну культуру і спорт” (1993), “Про освіту” (1996), “Про вищу освіту” (2001), Національній доктрині розвитку освіти України (2002), Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту (2004).

Посилення оздоровчої функції фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах, що має відображення у нормативному відпрацюванні рухового режиму учнів 12-річної школи, введенні в усіх класах 3-х уроків фізичного виховання, забезпеченні диференційованого підходу до різних груп дітей – все це має мету створення для дитини здоров'язберігаючого навчального середовища, що потребує модернізації процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах та спрямування його на формування творчої особистості, здатної виконувати роль координатора здоров'язберігаючої освіти.

Водночас у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів існує низка суперечностей: між вимогами суспільства до підготовки майбутніх учителів фізичної культури як координаторів здоров'язберігаючої освіти й недостатнім осмисленням і узагальненням цього процесу в педагогічній науці; між масовістю підготовки майбутніх учителів фізичної культури та індивідуально-творчим характером їх професійної діяльності; між орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу у вищій школі та традиційним змістом, формами і методами підготовки майбутніх учителів.

Необхідність вирішення цих суперечностей потребує переосмислення мети, змісту і завдань підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів у вищих навчальних закладах України відповідно до вимог сучасної освіти.

У психолого-педагогічній літературі проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має багатоаспектне теоретичне висвітлення. Концептуальні засади підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту висвітлено в багатьох працях вітчизняних (Е.С.Вільчковський, О.Ц.Демінський, В.І.Завацький, Л.П.Сущенко, А.В.Цьось,

Б.М.Шиян, Ю.М.Шкретій) і російських (Г.Д.Бабушкін, В.І.Байдак, А.Г.Барабанов, І.Л.Головін, В.І.Ільїнич, В.П.Каргаполов, Т.В.Колгуріна, В.М.Корецький, А.М.Кузьмін, О.В.Петунін, В.В.Фідельський, Г.А.Шашкін, В.Е.Шмельов) дослідників. Різні аспекти з позицій здоров'язберігаючої освіти висвітлювали такі науковці, як В.П.Горащук, О.Д.Дубогай. Розробці моделі фахівців фізичного виховання присвятили свої роботи Я.А.Бельський, Е.С.Вільчковський, О.Ц.Демінський, А.Б.Нурлибекова. Дослідженням проблем формування особистості студентів факультетів фізичного виховання займалися Н.Ю.Зубанова, Н.В.Кузьміна, М.В.Кричфалуший, І.І.Ткаченко, А.В.Цьось. Моніторингу знань студентів інститутів фізичної культури присвятили роботи О.М.Мокров, В.І.Куриш. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури досліджували такі вчені, як В.І.Байдак, О.В.Богініч, Г.Р.Генсерук, М.П.Данилко, Н.Ю.Зубанова, Р.П.Карпюк, В.І.Наумчук, В.І.Смолюк. Розробкою та експериментальним обґрунтуванням системи комплексної теоретико-практичної підготовки студентів до здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи у процесі вивчення курсу "Плавання" займався Я.М.Ніфака.

Водночас теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів ще не достатньо досліджена в педагогічній теорії, а тому не знайшла належного відображення в практичній діяльності навчальних закладів, зокрема поза увагою дослідників все ще залишається сутність, структура та зміст фізкультурно-оздоровчої роботи, не дістали ґрунтовного розкриття і обґрунтування зміст, форми і методи підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Враховуючи соціальну значущість якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів для формування й культивування здорового способу життя школярів, її недостатню теоретичну та методичну розробку темою дисертаційного дослідження обрано: **"Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів"**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження відповідає тематичному плану наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова з наукового напрямку "Зміст освіти, форми, методи і засоби підготовки вчителів" (протокол № 5 від 27 січня 2004 р.).

Тема дисертації затверджена вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова 16 грудня 2004 р., протокол №4 та узгоджена у Раді з координації

наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні 22 лютого 2005 р., протокол № 2.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження: зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Мета дослідження: розробити та теоретично обґрунтувати зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів набуває ефективності, якщо:

- зміст підготовки студентів ураховує сучасні вимоги до професійних знань, умінь та навичок майбутніх учителів фізичної культури як координаторів здоров'язберігаючої освіти в загальноосвітніх навчальних закладах;
- форми і методи підготовки студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи спрямовуються на формування позитивної мотивації студентів на досягнення успіху в фізкультурно-оздоровчій роботі як невід'ємної складової їх майбутньої професійної діяльності та на розвиток їх творчих здібностей і уміння спілкуватися.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети і гіпотези дослідження визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати стан дослідження обраної проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів України.
2. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.
3. Виявити доцільні форми і методи підготовки у вищих навчальних закладах майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи.
4. Визначити й обґрунтувати критерії ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.
5. Розробити комплект навчально-методичних матеріалів для забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Методологічну основу дослідження становлять філософські, педагогічні та психологічні положення про людину як суб'єкт діяльності, розвиток і всебічне формування особистості; основні теорії вікової та педагогічної психології, професійної освіти; сучасні концепції: демократизації та гуманізації освіти і виховання, особистісно орієнтованого навчання і виховання, формування змісту педагогічної освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові положення, ідеї педагогічної та психологічної науки з проблем особистісно орієнтованої освіти (Г.О.Бал, І.Д.Бех, О.В.Бондаревська, С.У.Гончаренко, І.А.Зязюн, Н.Г.Ничкало, С.І.Подмазін, В.В.Рибалка, В.В.Серіков, С.О.Сисоєва); концепція оптимізації навчально-виховного процесу (Ю.К.Бабанський, М.М.Поташник); підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Е.С.Вільчковський, О.Ц.Демінський, В.П.Каргополов, Р.П.Карпюк, Ф.М.Медвідь, Л.П.Сущенко, В.В.Фидельський, Г.А.Шашкін, Б.М.Шиян, Ю.М.Шкретій), організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах фізичної культури (О.В.Петунін, В.В.Приходько).

У процесі дослідження було проаналізовано законодавчі акти та нормативні документи України з проблем освіти та фізичної культури і спорту: Закони України “Про фізичну культуру і спорт” (1993), “Про освіту” (1996), “Про загальну середню освіту” (2001); Національну доктрину розвитку освіти України (2002), Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту (2004), Концепцію загальної середньої освіти (12-річна школа) (2001), Державний стандарт базової і повної середньої освіти (2001).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань та перевірки гіпотези використовувались такі методи: а) *теоретичні* – методи концептуально-порівняльного та структурно-системного аналізу, за допомогою яких зіставлялися наявні теоретичні підходи в психолого-педагогічній літературі до визначення й обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; метод моделювання, за яким розроблено модель і впроваджено її в практичну діяльність вищих навчальних закладів; б) *емпіричні* – анкетування, тестування, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи самооцінки, експертної оцінки, які були застосовані для з'ясування практичного стану підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів та результатів проведеного формувального педагогічного експерименту; в) *статистичні* – кількісний та якісний аналіз емпіричних даних із використанням методів математичної статистики та комп'ютерної програми, які були застосовані для обробки результатів

експериментальної перевірки розробленої структурно-логічної моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалося в 2000-2006 роках та охоплювало три етапи науково-педагогічного пошуку.

На першому етапі (2000 – 2001 рр.) було проаналізовано психолого-педагогічну літературу та нормативні документи щодо теми дослідження та проведено систематизацію й первинне узагальнення результатів її вивчення; сформульовано об'єкт, предмет, мету, гіпотезу та завдання дослідження; проведено констатувальний експеримент.

На другому етапі (2002 – 2003 рр.) на підставі висновків, зроблених за результатами теоретичного аналізу наукових джерел з теми дослідження та результатів констатувального експерименту, розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-логічну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, уточнено зміст підготовки.

На третьому етапі (2004 – 2006 рр.) у формувальному експерименті було проведено експериментальну перевірку структурно-логічної моделі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; підготовлено комплект навчально-методичних матеріалів; оброблено, систематизовано й узагальнено одержані у результаті педагогічного експерименту дані; підведено його підсумки; сформульовано основні висновки й рекомендації.

Експериментальну базу дослідження становили Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Запорізький національний університет, Бердянський державний педагогічний університет, Черкаський державний університет імені Богдана Хмельницького.

Всього експериментальним дослідженням було охоплено 2546 осіб: 599 студентів й 68 викладачів вищих навчальних закладів, 27 методистів інститутів післядипломної педагогічної освіти, 43 лауреати Всеукраїнських конкурсів (номінація “Фізична культура”), 1527 школярів загальноосвітніх навчальних закладів, 282 представника батьківської громади.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; визначено критерії ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; обґрунтовано структурні компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, комунікативно-рефлексивний) підготовленості

майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів;

- *уточнено* сутність понять “фізкультурно-оздоровча робота”, “підготовленість майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів”; структуру фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, а також функції вчителя фізичної культури щодо її забезпечення; теоретично обґрунтовано зміст навчального матеріалу з теорії та методики оздоровчої фізичної культури для підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих педагогічних навчальних закладах;

- *подальшого розвитку* набули зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблено та впроваджено: *комплект навчально-методичних матеріалів*, до якого увійшли *навчальні програми* з дисциплін “Теорія та методика оздоровчої фізичної культури”, “Методика викладання предмету “Основи здоров’я”, “Оздоровчі заняття у воді”, “Теорія та методика плавання” та тестові завдання до них для студентів і викладачів вищих навчальних закладів; *навчально-методичні посібники та програми* з предметів освітньої галузі “Здоров’я і фізична культура” для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів; *підручники* з предметів “Основи здоров’я і фізична культура” та “Фізична культура” для учнів загальноосвітніх навчальних закладів; *комп’ютерна програма* “ІКС: комплекс тестів для педагогічного оцінювання готовності майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи” (у співавторстві з Л.П.Сущенко, І.О.Кудіновим, свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №16395 від 19.04.2006, видане Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України) для викладачів і студентів факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів.

Матеріали дослідження покладено в основу науково-методичного забезпечення та організації у вищих навчальних закладах підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Отримані теоретичні висновки та результати дослідження можуть бути використані при укладанні навчальних програм з професійно орієнтованих дисциплін; розробці лекційних курсів і практичних занять з теорії та методики оздоровчої фізичної культури, теорії та методики плавання; у науково-дослідній роботі студентів, а також при написанні підручників і навчальних посібників з проблем здоров’язберегуючої освіти.

Впровадження результатів дослідження. Положення, висновки й рекомендації,

розроблені на основі узагальнення дослідницьких матеріалів, упроваджено в систему підготовки майбутніх учителів фізичної культури у Національному педагогічному університету імені М.П.Драгоманова (довідка № 02/247 від 10.04.2006), Запорізькому національному університеті (довідка №01-09/747 від 15.05.2006), Волинському державному університеті імені Лесі Українки (довідка №3/1723 від 12.05.2006), Львівському державному інституті фізичної культури (довідка №348 від 19.05.2006), Донецькому державному інституті здоров'я (довідка №536 від 30.08.06).

Запропоновані положення були використані при підготовці Державного стандарту початкової загальної освіти, Державного стандарту базової та повної середньої освіти освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура” та пропозицій до нової редакції Закону України “Про фізичну культуру і спорт”.

Особистий внесок автора. У статтях, написаних у співавторстві з В.М.Єрмоловою та В.В.Столітенком, автору належать основні ідеї та висновки. У спільних публікаціях з Л.П.Сущенко автору належить аналіз наукової літератури та математична обробка результатів дослідження.

Протягом усього періоду підготовки дисертаційної роботи автор особисто брала участь в апробації і практичній реалізації розроблених положень і рекомендацій, займаючись навчально-методичною, організаційною, викладацькою діяльністю на посаді доцента кафедри фізичної реабілітації Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Вірогідність і надійність результатів дослідження забезпечена методологічним обґрунтуванням основних вихідних положень дослідження; системним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу; застосуванням комплексу методів математичної статистики; поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих результатів, їх математичною обробкою, а також статистично достовірними позитивними наслідками експериментальної роботи.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом публікації праць, виступів автора на науково-практичних конференціях: *Міжнародних* – “Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку” (Харків, 2004), “Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи” (Дрогобич, 2005), “Роль фізичної культури як вагомого фактора покращення стану здоров'я населення і модифікації стилю життя” (Івано-Франківськ, 2006), “Спорт, духовність и гуманизм в современном мире” (Донецьк, 2006); *Всеукраїнських* науково-практичних семінарах – “Основні напрями підвищення ефективності фізичної культури при роботі з учнями, які входять до спеціальних медичних груп” (Київ, 2003), “Наступність у фізичному вихованні дітей дошкільних та загальноосвітніх навчальних

закладів” – (Київ, 2003), “Шляхи модернізації методичної роботи на новому етапі реформи загальної середньої освіти при викладанні предмета “Основи здоров’я і фізична культура” (Харків, 2004), “Впровадження нового змісту освіти у початкових класах загальноосвітніх навчальних закладів” (Київ, 2004), “Проблеми і перспективи фізичного виховання за підсумками переходу початкової школи на 12-річний термін навчання” (Осій, 2004), “Нестандартні підходи до організації фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах – вимога сьогодення” (Київ, 2005), “Основні підходи до реалізації завдань 12-річної освіти у процесі фізичного виховання та перспективи розвитку шкільного футболу” (Київ, 2005), “Сучасні тенденції фізичного виховання та їх роль у зміцненні здоров’я школярів” (Київ, 2006), “Сучасні технології навчання в початковій освіті” (Київ, 2006); *обласних науково-методичних семінарах* – “Підготовка вчителя до організації навчально-виховного процесу в 1-х класах” (Херсон, 2003), “Організація та проведення апробації підручників з фізичної культури” (Хмельницьк, 2004), “Проведення апробації підручника для 4-го класу “Основи здоров’я і фізична культура” (Одеса, 2004), “Теорія та методика навчання фізичній культурі” (Київ, 2006).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження відображено в 13 наукових працях автора, 8 з яких – у фахових виданнях, затверджених ВАК України (з них 6 одноосібних), 1 навчально-методичний посібник (гриф МОН України), 1 методичний посібник, 2 – у збірниках матеріалів конференцій .

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (255 найменувань). Загальний обсяг дисертації – 376 сторінок (основна частина – 170 сторінок, додатки – 177 сторінок). Робота містить 31 таблицю та 27 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження обраної теми, визначено об’єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу, методологічні та теоретичні основи дослідження, розкрито його наукову новизну, теоретичне і практичне значення, особистий внесок здобувача, дані про апробацію та впровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** – *“Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів”* – проаналізовано проблему професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у педагогічній теорії; визначено структуру підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; розкрито сучасний стан професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

У дисертації *фізкультурно-оздоровча робота* розглядається як один з основних напрямків упровадження фізичної культури в освітнє середовище, що спрямований на підтримання та зміцнення здоров'я дітей і молоді та здійснюється з урахуванням стану їх здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку.

У розділі показано необхідність переосмислення мети та підходів у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах; важливості переходу від догматичного навчання до сприяння саморозвитку творчої особистості, яка розуміє основи здоров'язберігаючої освіти, має спрямованість на зміцнення особистісного здоров'я, відповідальне ставлення до нього, знає оптимальні шляхи, засоби та методи формування і зміцнення здоров'я школярів.

Визначено структуру підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, яка включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та комунікативно-рефлексивний компоненти.

У дослідженні визначено, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи має забезпечувати набуття наступних знань та вмінь: застосовувати форми, методи, засоби навчальної роботи, не шкідливі для здоров'я учнів; забезпечувати належний рівень викладання предметів освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура”; надавати учням ґрунтовні знання про здоров'я і шляхи його збереження та зміцнення; сприяти формуванню у школярів потреби у здоровому способі життя та прикладних навичок у його веденні; формувати відповідну мотивацію щодо здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, навички викладача-організатора фізкультурно-оздоровчої роботи в школі, навички організації та проведення занять у фізкультурно-оздоровчих гуртках, навички проведення уроків та занять зі спеціальними медичними групами. Підготовка передбачає оволодіння майбутніми вчителями фізичної культури знаннями з організації методичної роботи з вчителями-предметниками й вчителями початкових класів щодо проведення фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня школярів.

Результати констатувального експерименту підтвердили актуальність та доцільність розробки обраної теми дослідження. Опитування студентів факультетів фізичного виховання вищих навчальних закладів (134 особи) показало, що підготовленими до фізкультурно-оздоровчої роботи вважають себе 28,4% студентів, підготовленими до проведення уроку з фізичної культури – 38,8% студентів, підготовленими до проведення занять з учнями спеціальних медичних груп – тільки 8,2% студентів. Аналіз відповідей 465 студентів інших факультетів Національного педагогічного університету імені

М.П.Драгоманова (155 юнаків, 310 дівчат) та 35 курсантів військового училища свідчить, що необхідність ґрунтовних знань з фізичного виховання визнають 87,3% юнаків, 83,9% дівчат і 77,1% курсантів. Необхідними щоденні заняття фізичними вправами вважають 53,2% юнаків, 62,3% дівчат і 68,6% курсантів.

Результати опитування 1527 школярів (858 учнів м. Києва та 669 учнів Кіровоградської області) показали, що 74,7% киян та 50,1% учнів Кіровоградської області подобаються особистісні якості учителів фізичної культури і відповідно 17,2% та 77,7% – професійні.

Опитування 282 батьків школярів (93 чоловіків, 189 жінок) свідчить, що самостійні заняття фізичними вправами використовують у повсякденному житті тільки 10,8% батьків і 9,0% матерів.

Результати анкетування 68 викладачів вищих навчальних закладів свідчать про те, що у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури 85,3% викладачів найбільшу увагу приділяють проведенню уроку з предмету “Фізична культура”, 45,6% викладачів – роботі у шкільних спортивних гуртках, 41,2% викладачів – проведенню фізкультхвилинок та фізкультпауз, 38,2% викладачів – проведенню годин здоров’я, 33,8% викладачів – проведенню рухливих перерв. Найменшу увагу 17,6% викладачів приділяють підготовці до роботи з учнями спеціальних медичних груп.

Опитування 27 методистів обласних інститутів післядипломної освіти педагогічних працівників та 43 досвідчених учителів фізичної культури, що були переможцями Всеукраїнських конкурсів, виявило схожі дані: на недостатню сформованість навичок проводити урок вказують 77,8% методистів та 76,7% вчителів, готувати навчальну документацію – відповідно 66,7% та 58,1%, спілкуватися з учнями – відповідно 22,2% та 37,2%. Вказують на недоліки методичної підготовки молодих учителів фізичної культури 92,6% методистів та 86,1% вчителів, а на недоліки теоретичної підготовки – відповідно 33,3% і 30,2% респондентів.

У **другому розділі** – *“Зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів”* – подано структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; обґрунтовано зміст і визначено форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів; подано організацію та результати педагогічного експерименту.

У розділі проаналізовано специфіку професійної діяльності вчителів фізичної культури та визначено їх функції щодо здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи в школі (оздоровча,

освітня, виховна, комунікативна, організаційна, методична) та розкрито їх зміст.

Подано обґрунтовану структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, яка спрямована на виконання соціального замовлення на професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури як координаторів здоров'язберігаючої освіти та визначає мету і завдання професійної підготовки, педагогічні умови формування компонентів підготовленості (мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та комунікативно-рефлексивного) майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Мотиваційний компонент спрямований на формування у майбутніх учителів фізичної культури позитивної мотивації щодо усвідомлення важливості фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, зацікавленості до цієї роботи, бажання досягнути успіху у професійній діяльності.

Когнітивний компонент спрямований на набуття знань з теорії та методики оздоровчої фізичної культури, із засобів фізичного виховання у профілактиці захворювань, з методики розвитку фізичних якостей школярів, з особистісно орієнтованих технологій фізичного розвитку і фізкультурно-оздоровчої роботи, з форм і методів організації фізкультурно-оздоровчої діяльності учнів, з техніки та методики різних видів рухової діяльності учнів.

Діяльнісний компонент спрямований на набуття студентами вмінь проводити навчальні та секційні заняття, а також заняття з учнями, які віднесені за станом здоров'я до спеціальних медичних груп; організовувати та проводити позаурочні фізкультурно-оздоровчі заходи; надавати методичну допомогу вчителям інших предметів у проведенні фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня; надавати консультаційну допомогу учням щодо їх самостійної роботи; планувати, контролювати, вести облік, а також здійснювати аналіз ефективності та корекцію своєї педагогічної діяльності.

Комунікативно-рефлексивний компонент спрямований на набуття студентами навичок комунікативної діяльності з учнями, батьками та колегами по роботі; систематичного самоаналізу професійної діяльності щодо узагальнення власного досвіду та досвіду колег, творчого підходу до вирішення професійних завдань.

У процесі дослідження визначено рівні підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів (високий, середній, низький) та розкрито їх зміст.

Розроблено й обґрунтовано *критерії* ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних

закладів, які відповідають компонентам підготовленості (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та комунікативно-рефлексивний) та відображають мотивацію студентів на досягнення успіхів в організації фізкультурно-оздоровчої роботи; рівень теоретичних знань та практичних умінь з теорії та методики оздоровчої фізичної культури; рівень навичок комунікативної діяльності та розвитку творчих здібностей майбутніх учителів фізичної культури.

З урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури розроблено програми фахових дисциплін: “Теорія та методика оздоровчої фізичної культури та масового спорту” (до якої розроблено та включено новий модуль “Фізкультурно-оздоровча робота в загальноосвітньому навчальному закладі”), “Теорія та методика плавання”, “Оздоровчі заняття у воді”, “Методика викладання предмету “Основи здоров’я”.

У процесі дослідження розроблено систему контролю й оцінювання знань, умінь і навичок студентів факультетів фізичного виховання вищих навчальних закладів, яка включала розроблені відповідні модульні завдання з проблемними та репродуктивними питаннями. Обґрунтовано використання в навчальному процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи наступних завдань: відбір комплексів вправ для вирішення різних завдань (наприклад, уроку або заходу у режимі навчального дня) та вибір правильної відповіді на тестові завдання серед декількох (з метою формування першого рівня розумової діяльності); самостійного складання комплексів вправ відповідно до завдань занять, написання повних конспектів занять, узагальнення літературних джерел (з метою формування другого рівня розумової діяльності); самостійного складання документів планування, планів заходів з їх деталізацією (з метою формування третього рівня розумової діяльності); самостійної розробки проекту фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітнього навчального закладу (з метою формування четвертого рівня розумової діяльності).

Для педагогічного оцінювання ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів здійснено відбір і модифікацію методик, а саме тесту на оцінку сили мотивації до досягнення мети, успіху, запропонований Т.Елерсом (для визначення рівня сформованості мотиваційного компоненту), тесту І.В.Орлової, М.П.Тименко (для визначення рівня сформованості творчих здібностей), тесту В.Ф.Ряховського (для визначення рівня сформованості уміння спілкуватися). Визначення рівнів сформованості когнітивного та діяльнісного компонентів базувалося на самооцінці студентів і оцінках викладачів та експертів. Загальна кількість учасників педагогічного експерименту в контрольній та експериментальній групах становила

122 студента, з них 57 – студенти експериментальної і 65 – студенти контрольної груп.

Результати дослідження динаміки сформованості підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи свідчать про те, що в експериментальній групі вона змінилася так: на початку педагогічного експерименту *високий рівень* становив 5,26%, *середній* – 31,58%, *низький* – 63,16%; на кінець педагогічного експерименту – відповідно 26,32%, 59,65%, 14,03% тоді як у контрольній групі на початку педагогічного експерименту *високий рівень* становив 6,16%, *середній* – 35,38%, *низький* – 58,46%

Дані експериментальної роботи свідчать, що всі показники ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів на кінець педагогічного експерименту в експериментальній групі вищі, ніж у контрольній (табл. 1).

Таблиця 1

Результати формування експерименту (%)

Компоненти підготовленості	Кількість студентів експериментальної групи, n = 57						Кількість студентів контрольної групи, n = 65					
	Рівні сформованості											
	високий		середній		низький		високий		середній		низький	
	до	після	до	після	до	після	до	Після	до	після	до	після
Мотиваційний	3,5	29,8	80,7	54,3	15,8	15,8	6,2	6,2	55,4	64,6	38,4	29,2
Когнітивний	3,5	21,1	28,1	66,7	68,4	12,3	3,1	7,7	32,3	44,6	64,6	47,7
Діяльнісний	3,5	14,0	40,4	64,9	56,1	21,1	3,1	4,6	41,5	50,8	55,4	44,6
Комунікативно- рефлексивний												
а) творчі здібності	17,5	63,2	70,2	28,1	12,3	8,8	20,0	20,0	63,2	73,9	13,9	6,1
б) уміння спілкуватися	1,8	15,8	71,9	82,5	26,3	1,8	1,5	1,5	70,8	72,3	27,7	26,1

Підсумковий аналіз експериментальних даних виявив суттєві позитивні зміни рівнів сформованості компонентів підготовленості майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, порівняно з контрольною: мотиваційного (М), когнітивного (К), діяльнісного (Д) та комунікативно-рефлексивного (відповідно Т та С). Застосування t-критерію Стьюдента засвідчило статистичну достовірність результатів педагогічного експерименту.

На кінець педагогічного експерименту підтверджено, що спостерігається істотна відмінність між наступним: зміною середніх значень показника сформованості когнітивного компонента К ($0,29 \pm 0,04$ бала) майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, і зміною середніх значень показника сформованості когнітивного компонента К ($0,12 \pm 0,02$ бала) майбутніх учителів фізичної культури із контрольної групи; зміною середніх значень показника сформованості діяльнісного компонента Д ($0,19 \pm 0,04$ бала) майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, і зміною середніх значень показника сформованості діяльнісного компонента Д ($0,07 \pm 0,02$ бала) майбутніх учителів фізичної культури із контрольної групи; зміною середніх значень показника сформованості мотиваційного компонента М (відповідно $3,26 \pm 0,42$ бала та $2,09 \pm 0,18$ бала) майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, і зміною середніх значень показника сформованості мотиваційного компонента М (відповідно $0,85 \pm 0,05$ та $0,14 \pm 0,04$ бала) майбутніх учителів фізичної культури із контрольної групи; зміною середніх значень показника сформованості творчих здібностей Т (відповідно $2,58 \pm 0,03$ бала та $2,70 \pm 0,08$ бала) майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, і зміною середніх значень показника сформованості творчих здібностей Т (відповідно $0,48 \pm 0,01$ бала та $0,22 \pm 0,02$ бала) майбутніх учителів фізичної культури із контрольної групи; зміною середніх значень показника сформованості уміння спілкуватися С ($5,33 \pm 0,63$ бала) майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, і зміною середніх значень показника сформованості уміння спілкуватися С ($2,03 \pm 0,44$ бала) майбутніх учителів фізичної культури із контрольної групи.

Результати формувального експерименту наведені в 29 таблицях і на 15 рисунках, які подані в основному тексті дисертації.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення актуальної проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, що виявляється в обґрунтуванні засад, які обумовлюють зміст, форми і методи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до

фізкультурно-оздоровчої роботи. Результати теоретичного і експериментального дослідження підтвердили висунуту гіпотезу, на якій вони ґрунтуються, засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави для таких висновків:

1. Аналіз наукової літератури з теми дослідження показав, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів набула в останній час особливої актуальності у зв'язку з різким погіршенням здоров'я школярів, необхідністю підвищення оздоровчої функції фізичної культури, вихованням відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до вищої індивідуальної і суспільної цінності; формуванням у школярів навичок здорового способу життя; оптимізацією режиму навчально-виховного процесу; збільшенням рухової активності учнівської молоді; активізацією фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в усіх ланках системи освіти. Оновлення змісту професійної підготовки майбутніх вчителів передбачає формування підготовленості випускників до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів та творчого вирішення завдань здоров'язберігаючої освіти. Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів ще не достатньо досліджена в педагогічній теорії. Поза увагою дослідників все ще залишається сутність, структура та зміст фізкультурно-оздоровчої роботи, не дістали ґрунтовного розкриття і обґрунтування зміст, форми і методи підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Поняття *“підготовленість майбутнього вчителя фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів”* розглядається як результат професійної підготовки студента вищого навчального закладу, який виражений у здатності до формування особистої фізичної культури учнів і здійснення ролі координатора здоров'язберігаючої освіти в загальноосвітньому навчальному закладі, та забезпечується сформованістю мотивації, знань, умінь, комунікативних навичок та особистісних якостей майбутніх учителів фізичної культури.

2. Розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, яка спрямована на виконання соціального замовлення на професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури як координаторів здоров'язберігаючої освіти. За розробленою моделлю мета підготовки полягає у формуванні підготовленості випускників до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів. Завданням професійної підготовки майбутніх учителів визначено

підготовку до виконання вчителем фізичної культури оздоровчої, освітньої, виховної, комунікативної, організаційної, методичної функцій. Педагогічними умовами формування компонентів підготовленості (мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та комунікативно-рефлексивного) майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів є удосконалення навчальних планів, підготовка навчально-методичного забезпечення, оптимізація методики навчання, сучасне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу у вищих навчальних закладах.

3. Розроблено та обґрунтовано зміст навчальної дисципліни “Теорія та методика оздоровчої фізичної культури”, складовою якої став модуль “Фізкультурно-оздоровча робота в школі”, який спрямований на набуття узагальнених знань щодо фізкультурно-оздоровчої роботи, вивчення тем, що висвітлюють заходи у режимі навчального дня; планування фізкультурно-оздоровчої роботи, правила організації та проведення фізкультурно-оздоровчих свят, ознайомлення з сучасними законодавчими та нормативними документами, які регламентують впровадження фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах та сприяють набуттю інструктивно-методичних навичок майбутніми вчителями фізичної культури. Розроблено та обґрунтовано зміст навчальної дисципліни “Методика викладання предмету “Основи здоров’я”, який передбачає оволодіння студентами знаннями щодо шляхів формування в учнів життєвих навичок здорового способу життя; ознайомлення з методологічними засадами формування у них позитивної мотивації на здоровий спосіб життя; умінь планувати навчальний процес з предмету “Основи здоров’я” в молодшій та основній школах; здійснювати педагогічний контроль під час занять оздоровчого напрямку. Розроблено та обґрунтовано зміст навчальної дисципліни “Оздоровчі заняття у воді”, який визначає оздоровчий вплив водного середовища на організм людини, шляхи підвищення функціональних можливостей організму завдяки заняттям у воді, класифікацію оздоровчих занять у воді; особливості методики проведення оздоровчих занять у воді з різними віковими групами, основи контролю та оцінювання ефективності різних форм занять оздоровчої спрямованості з різним контингентом тих, хто займається; методики побудови оптимальних індивідуальних занять оздоровчої спрямованості.

4. Обґрунтовано доцільні форми (дискусія, індивідуальні заняття, групові та творчі проекти) та методи (аналіз педагогічних ситуацій щодо фізкультурної оздоровчої роботи, ділові ігри, складання кросвордів, метод проекту) підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи та розкрито особливості їх застосування на лекційних і практичних заняттях.

5. Визначено та обґрунтовано *критерії* ефективності підготовки майбутніх учителів

фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та комунікативно-рефлексивний), які дозволяють виявити сформованість мотивації студентів до усвідомлення важливості фізкультурно-оздоровчої роботи; рівень теоретичних знань та практичних умінь з теорії та методики оздоровчої фізичної культури. рівень навичок комунікативної діяльності та розвитку творчих здібностей майбутніх учителів фізичної культури. Ефективність підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів визначалася рівнем підготовленості відповідно до обґрунтованих у дослідженні критеріїв. Результати педагогічного експерименту засвідчили, що всі показники підготовки майбутніх учителів фізичної культури в експериментальній групі вищі, ніж у контрольній.

6. Розроблено та впроваджено комплект навчально-методичних матеріалів для забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, який містить *навчальні програми* з дисциплін “Теорія та методика оздоровчої фізичної культури”, “Методика викладання предмету “Основи здоров’я”, “Оздоровчі заняття у воді”, “Теорія та методика плавання” та тестові завдання до них для викладачів і студентів вищих навчальних закладів; *навчально-методичні посібники, програми, підручники та навчальний посібник*, для вчителів фізичної культури та учнів загальноосвітніх навчальних закладів; *комп’ютерну програму* “ІКС: комплекс тестів для педагогічного оцінювання підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи” для викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Результати дослідження можуть бути використані студентами та викладачами вищих педагогічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

Проведене дослідження не вичерпує всіх завдань підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів. Перспективними вбачаємо дослідження ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інструктивно-методичної роботи у школі як підґрунтя здоров’язберігаючої освіти.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях автора:

1. Іванова Л.І. Предмет “Основи здоров’я і фізична культура” та шкільний футбол в системі освіти України // Фізичне виховання в школі. – 2003. – №3. – С. 15-16.
2. Іванова Л.І. Особливості профільного навчання з фізичної культури

// Фізичне виховання в школі. – 2004. – №1. – С. 5-6.

3. Єрмолова В.М., Іванова Л.І. Виховання фізично здорових дітей природними засобами загартування // Початкова освіта. – 2004. – № 5. – С. 56-58. (Автору належать методичні рекомендації).

4. Іванова Л.І. Основні дефініції щодо професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. – Т. 51. – С. 18-27.

5. Іванова Л.І. Сучасні підходи до професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури // Педагогічний процес: теорія і практика: Зб. наук. пр. – К.: Міленіум, 2006. – Вип. 1. – С. 63-73.

6. Іванова Л.І. Фізкультурно-оздоровча спрямованість підготовки майбутніх учителів фізичної культури // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, ХДАДМ (ХХП). – 2006. – №4. – С. 57-58.

7. Іванова Л.І. Аналіз результатів самооцінки студентів щодо стану підготовки до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, ХДАДМ (ХХП). – 2006. – №10. – С. 99-102.

8. Столітенко В., Іванова Л. Шляхи впровадження третього уроку фізкультури у загальноосвітніх навчальних закладах // Фізичне виховання в школі. – 2002. – №3. – С. 8-9. (Автору належать основні ідеї та висновки).

9. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра: Навчально-методичний посібник / О.М.Ващенко, В.М.Єрмолова, Л.І.Іванова, С.І.Операйло, Л.В.Романенко – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. – 192 с. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист №1/11-2340 від 24.07.2003 р.). (Внесок автора полягає в науковому обґрунтуванні доцільності та оптимального використання зазначених методик).

10. Єрмолова В., Іванова Л. Аналіз та оцінка професійної діяльності вчителя фізичної культури // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – № 17. – С. 11-15. (Автору належать основні ідеї та висновки).

11. Іванова Л.І., Сущенко Л.П. Фізкультурно-оздоровча робота як пріоритетний напрям фізичного виховання у школі // Сучасні технології навчання в початковій освіті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (13-14 квітня, 2006). – К.: КМПУ імені П.Д.Грінченка, 2006. – С. 49-51. (Автору належить аналіз результатів експериментального дослідження).

12. Іванова Л.І., Сущенко Л.П. Підготовка майбутніх учителів з позицій здоров'я зберігаючої освіти // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / За заг. ред.

М.Лук'янченка, Ю.Шкретія, Е.Боляха, А.Матвєєва. – Дрогобич: КОЛО, 2005. – С. 489-493. (Автору належить розробка програми експерименту та математична обробка результатів дослідження).

13. Іванова Л.І., Єрмолова В.М. Фізкультурні свята: Методичний посібник. – Харків: Торсінг Плюс, 2006. – 160 с. (Внесок автора полягає у розробці методичних рекомендацій щодо організації та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів).

АНОТАЦІЇ

Іванова Л.І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2006.

Дисертація присвячена проблемам підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів. У результаті дослідження уточнено зміст понять “фізкультурно-оздоровча робота”, “підготовленість майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів”.

Розроблено структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Визначено та обґрунтовано критерії ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів фізичної культури, фізкультурно-оздоровча робота, майбутні вчителі фізичної культури, модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Іванова Л.И. Подготовка будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений. – Рукопись.

Диссертация на получение научной степени кандидата педагогических наук за специальностью 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. –

Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова, Киев, 2007.

Диссертация посвящена проблеме подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений.

В результате исследования уточнено сущность понятий “физкультурно-оздоровительная работа”, “подготовленность будущего учителя физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений”.

По результатам теоретического анализа проблемы определен круг знаний и умений, которые необходимы учителю физической культуры для осуществления физкультурно-оздоровительной работы. Согласно этому подготовленность будущего учителя физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений понимается как результат профессиональной подготовки студента высшего учебного заведения, который выражается в способности формировать личностную физическую культуру учеников и выполнять роль координатора здоровьесохраняющего образования в общеобразовательном учебном заведении и обеспечивается сформированностью мотивации, знаний, умений, коммуникативных навыков та личностных качеств будущего учителя физической культуры.. Показателями компонентов подготовленности будущего учителя физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе являются: *мотивационный* (мотивы: осознание важности физкультурно-оздоровительной работы с учениками общеобразовательных учебных заведений; интерес к этой работе; желание достичь успеха в профессиональной деятельности); *когнитивный* (знание: теории и методики оздоровительной физической культуры; средств физического воспитания в профилактике заболеваний; методики развития физических качеств школьников; лично ориентированных технологий физического развития и физкультурно-оздоровительной работы; форм и методов организации физкультурно-оздоровительной деятельности учеников; техники и методики разных видов двигательной деятельности); *деятельностный* (умения: проводить учебные и секционные занятия, а также занятия с учениками, которые по состоянию здоровья отнесены к специальным медицинским группам; умение организовывать и проводить внеурочные физкультурно-оздоровительные мероприятия; оказывать методическую помощь учителям других предметов в проведении физкультурно-оздоровительных мероприятий в режиме учебного дня; оказывать консультационную помощь ученикам в отношении их самостоятельной работы; планировать, контролировать, вести учет а также осуществлять анализ эффективности и коррекцию своей педагогической деятельности);

коммуникативно-рефлексивный (навыки: коммуникативной деятельности с учениками, родителями и коллегами по работе; систематический самоанализ профессиональной деятельности в отношении обобщения собственного и опыта коллег).

В работе представлена структурно-логическая модель подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений, которая направлена на исполнение социального заказа на профессиональную подготовку учителей физической культуры как координаторов здоровьесохраняющего образования и включает цель, задачи, компоненты подготовленности и раскрывает педагогические условия их формирования. Разработаны и обоснованы критерии эффективности подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе с учениками общеобразовательных учебных заведений.

Ключевые слова: подготовка будущих учителей физической культуры, физкультурно-оздоровительная работа, будущие учителя физической культуры, модель подготовки будущих учителей физической культуры к физкультурно-оздоровительной работе.

Ivanova L.I. The training of future teachers of physical culture to the athletic-health work with students of general educational establishments. – Manuscript.

The dissertation getting the grade of candidate of pedagogical sciences for speciality 13.00.04 – Theory and Methods of professional education. – National M.P. Dragomanov Pedagogical University, Kyiv, 2006.

The dissertation is devoted to the problem of the professional training of future teachers of physical culture to the athletic-health work with students of general educational establishments. The essence of the concepts “athletic-health work”, “readiness of future teachers of physical culture to the athletic-health work with students of general educational establishments” is detailed resulting the research. There have been defined the components (motivational, cognitive, active and communicative-reflexive) the indexes and levels (high, middle, low) of it’s formation.

The structurally-logical model of the professional preparation of future teachers of physical culture to the athletic-health work with students of general educational establishments is developed.

It is certain that determined and motivated criteria of efficiency of preparation of future teachers of physical culture to the athletic-health work with students of general educational establishments.

Keywords: preparation of future teachers of physical culture, athletic-health work, future teachers of physical culture, model of preparation of future teachers of physical culture to athletic-health work.

